2-казус

Комила ўзининг ичкиликбоз эрини йўқотиш учун уни захарламоқчи бўлади. Шу мақсадда у ичига ўлдирадиган дозада захар солиб, иккита котлет тайёрлади. Кечки овкат пайтида Комила захарланган котлетларни эрининг олдига кўйди. Аммо эри дўстиникида овкатланганини айтиб, котлетларни емади.

Терговчи Комиланинг ҳаракатини ЖКнинг 25, 97-моддаси 1-қисми билан квалификация қилди. Ҳимоячи эса Комила 26-моддага асосан жиноий жавобгарликка тортилмаслиги керак, чунки у эрини котлетларни ейишга мажбурламаган, дейди.

Бўлиб ўтган воқеани ўрганинг, қилмишни юридик тахлил этинг (объект, объектив томон, субъект ва субъектив томонларини аникланг).

Жиноят кодекси ҳамда тегишли Олий суд Пленуми қарорига асосланиб, терговчи, адвокат ҳамда суд томонидан қилмишга берилган ҳуқуқий баҳоларнинг ҳар бирини муҳокама қилинг ва унга нисбатан ўз фикрингизни баён этинг.

Javob: Ob'ektiv va sub'ektiv elementlarga zaruriy va fakultativ belgilar xosdir. Jinoyat tarkibi belgilari oʻzaro bir-biri bilan bogʻliq. Agar qilmishda bitta belgi boʻlmasa ham, jinoiy javobgarlik uchun asos boʻlmaydi.

Jinoyat tarkibi belgilari quyidagilar:

- jinoyat ob'ekti;
- jinoyatning ob'ektiv tomoni;
- jinoyat sub'ekti;
- jinoyatning sub'ektiv tomoni.

Har bir jinoyat tarkibida elementlarni tashkil etuvchi belgilar mavjud boʻlib, ular muayyan jinoyat tarkibiga xosdir.

Jinoyat ob'ekti – jinoiy tajovuz qaratilgan va ana shu tajovuz orqali unga zarar yetkazilishi mumkin bo'lgan ijtimoiy munosabatdir. Jinoyat

ob'ekti har bir jinoyat tarkibining zaruriy elementi hisoblanadi.Jinoyat har bir jinoyat qonuni bilan qoʻriqlanadigan ijtimoiy munosabatlarga, masalan,shaxsning hayoti, sogʻligʻi, qadr-qimmatiga, davlat manfaatlari sohasiga, mulkchilik huquqini amalga oshirishga,odil sudlovni amalga oshirishga,xoʻjalik yoki iqtisodiy faoliyat va boshqalarga ziyon yetkazadi.

Ushbu jinoyatda jinoyat ob'ekti shaxsning hayotiga qaratilgan.

Jinoyat tarkibi ob'ektiv tomonining fakultativ belgilari quyidagilar: jinoyat sodir qilish joyi, vaqti, holati, usuli, quroli va vositasi kabilardir.Ular nazariy jihatdan fakultativdir.Ammo amaliyotda ular jinoyatni, kvalifikatsiya qilish uchun muhim ahamiyatga ega.Jinoyat ob'ektiv tomoni fakultativ belgilari muayyan jinoyat tarkibining zaruriy va zaruriy bo'lmagan belgilari bo'lishi mumkin.

Jinoyat sodir etilgan joy - bu jinoyat sodir qilingan chegaralangan hudud, joy, geografik nuqta boʻlib, ularga masalan, uy-joy, oʻrmon, ombor va shu kabilar kirishi mumkin.Ushbu jinoyatda jinoyat sodir etilgan joy jabrlanuvchining oʻzi yashaydigan uy.

Jinoyat sodir qilish quroli va vositasi - moddiy dunyo ne'matlari bo'lib, ular yordamida shaxs jinoyat sodir qiladi.Jinoyat tarkibi ob'ektiv tomonining belgilari,xususan jinoyat sodir etish quroli va vositalaridan ko'pchilik hollarda jinoyat izini yashirish va jinoyatning sodir etilishini osonlashtirish uchun foydalanadilar.Shu bilan birgalikda sodir etilgan jinoyatning ijtimoiy xavflilik darajasini oshirishga olib keladi.Ularning birgalikda o'rganilishiga sabab esa ularning bir butunni tashkil etishidadir.Jinoyat sodir qilish quroli jinoyat sodir qilish vositalarining bir qismi deyiladi.Ushbu vaziyatda jinoyat quroli sifatida Komila zahar solingan kotletlardan foydalanadi.

Sodir etilgan jinoyatning ijtimoiy xavfliligini aniqlashda muayyan jinoiy xatti-harakatni sodir etishdagi barcha holatlar (ayb shakli, jinoyatni sodir etish usuli, sababi, vaziyati va bosqichi, kelib chiqqan oqibatning ogʻirligi, jinoyat ishtirokchilaridan har birining ishtiroki darajasi va xususiyati va hokazo) majmuiga asoslanishi kerak.

Komila ichkilikboz eridan qutulish maqsadida erining uyga ko`p ichib kelishi joniga tekkanligi sababli o`z erini o`ldirmoqchi bo`ladi va erini o`ldirish uchun o`zgacha uslub ya`ni zaharli kotletlardan jinoyat quroli,jinoyat joyi sifatida esa uning yashaydigan uyini tanlaydi.

Jinoyat tarkibining sub'ektiv tomoni - Jinoyat qonunida jinoyat deb belgilangan ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan shaxsning o'z qilmishiga bo'lgan ruhiy munosabati.Jinoyat tarkibida sub'ektiv tomonning bo'lmasligi jinoiy javobgarlikni istisno qiladi.Jinoyatning sub'ektiv tomonini aniqlash to'g'ri aniqlash jinoyatchi shaxsning ijtimoiy xavfliligi darajasini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi.Shu bilan birga, Jinoyat qonuni sub'ektiv tomonning eng muhim va zarur, jinoyatni kvalifikatsiya qilish hamda jazo tayinlash tomonlarini olgan.Shuning uchun, jinoyat tarkibi sub'ektiv tomoni to'g'risida so'z borganda, Jinoyat qonunida belgilangan aybdor shaxsning o'z qilmishi va oqibatlariga ruhiy munosabatini bildiruvchi belgilar vig'indisi tushuniladi.Jinoyat qonunida belgilanishicha,aybdorning o'z qilmishiga ruhiy munosabati bo'lmish jinoyat tarkibi sub'ektiv tomoni quyidagi belgilar: ayb, motiv va maqsaddan iborat.

Ayb – har qanday jinoyatning sub'ektiv tomonining zaruriy belgisidir.

Motiv va maqsad - sub'ektiv tomonning fakultativ belgisi, ya'ni ular doim ham birga kelavermaydi.Jinoyat kodeksi Maxsus qismi moddasi dispozitsiyasida belgilangan bo'lsa yoki muayyan jinoyatning tabiatidan kelib chiqib,buning mavjudligi uchun zarur shart-sharoit bo'lsa,ular zaruriy belgi hisoblanadi.Jinoyatning motivi va maqsadi jinoyat sub'ektiv tomonining mustaqil fakultativ belgilari hisoblanadi.Jinoyat motivi va maqsadi jinoyatni to'g'ri kvalifikatsiya qilishda, jinoyatni boshqa jinoyat tarkibidan farqlash va adolatli jazo tayinlashda muhim ahamiyatga ega.Ushbu belgilarga e'tibor qaratishning zarurligi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumida ham ta'kidlab o'tilgan.

Jinoyatning kvalifikatsiyasi uchun sub'ektiv tomonning ahamiyati quyida ko'rsatilgan:

birinchidan, sub'ektiv tomon - har qanday jinoyatning zaruriy shartidir. Uning yoʻqligi qilmish jinoiyligini istisno qiladi; **ikkinchidan**, tegishli jinoyat tarkibining sub'ektiv tomoni va uning barcha belgilarining toʻgʻri oʻrganilganligi jinoyatni toʻgʻri va asosli kvalifikatsiya qilishning zaruriy shartidir;

uchinchidan, sub'ektiv tomonning to'g'ri belgilanganligi aybdor shaxsga nisbatan jinoiy javobgarlik, jazo yoki ozodlikdan mahrum qilish muddatini to'g'ri belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi;

toʻrtinchidan, sub'ektiv tomonning toʻgʻri belgilanishi qonuniylikni ta'minlash va mustahkamlashning zaruriy shartidir.

Ayb uchun javobgarlik prinsipi, ya'ni shaxsning faqatgina o'zi sodir qilgan jinoyati uchun javobgarlik prinsipi Jinoyat kodeksi 9-moddasida nazarda tutilgan. Ayb jinoiy javobgarlik va jazoning zarur sub'ektiv talabidir.

Ayb - jinoyat sodir qilgan shaxsning Jinoyat qonunida belgilangan ijtimoiy xavfli qilmishi va uning oqibatiga boʻlgan qasd yoki ehtiyotsizlik koʻrinishidagi ruhiy munosabatidir. Aybning ruhiy munosabat sifatida elementlari onglilik va irodalilik boʻlib,ular birgalikda aybni shakllantiradi.

Ayb oʻz tarkibiy elementlari munosabatiga qarab, ikki guruhga: qasd yoki ehtiyotsizlikka ajratiladi.

Jinoyat motivi deyilganda inson faolligi manbasi, ichki yoʻnaltiruvchi vosita tushuniladi.Motiv sub'ektni oʻz maqsadlari sari yoʻnaltiruvchi kuch hisoblanadi.U ma'lum inson ehtiyojlari va qiziqishlaridan yuzaga keladi va shaxsni jinoyat sodir qilishga yoʻnaltiradi.

Jinoyat maqsadi bu faoliyati, oʻz ishining xayoliy, ideal tasavvuridir. Bu maqsadga erishish uchun oxir-oqibat shaxs jinoyat sodir qiladi.

Jinoyatni kvalifikatsiya qilishda jinoyatning motiv va maqsadi turli xil ahamiyatga ega.

Oʻzbekiston Respublikasi jinoyat huquqining muhim xususiyatlaridan biri sub'ektning aqli rasoligi, ya'ni aybdorning oʻz harakatini boshqara olganligi va harakati tufayli kelib chiqqan oqibatning ijtimoiy xavfliligini anglashdir.

Jinoyat sub'ekti — ijtimoiy xavfli qilmish sodir qilgan, qonun bilan belgilangan yoshga etgan aqli raso jismoniy shaxs tushuniladi. Jinoyat sub'ekti

jinoyat tarkibining ajralmas qismidir. Boshqacha qilib aytganda jinoyat sodir qilgan shaxs boʻlmasa, oʻz-oʻzidan jinoyat ham boʻlmaydi. Jinoyat sub'ekti va uning belgilari Jinoyat kodeksi Umumiy qismi 4-bobi "Javobgarlikka tortiladigan shaxslar"da toʻliq mustahkamlab koʻrsatilgan. Bu belgilarni jinoyat umumiy sub'ektiga tegishli belgilar deb nomlash qabul qilingan.

Uchta asosiy belgining birligi jinoyat sub'ektini tavsiflaydi:

- jismoniy shaxslik;
- aqli rasolik;
- qonun boʻyicha belgilangan yoshga etganlik

Jinoyat tarkibi sub'ekti tushunchasi jinoyat sodir etgan shaxsning jinoiy javobgarlikka tortilishi uchun zarur belgilar yigʻindisidan tarkib topsa ham, u aybdor shaxs tushunchasiga nisbatan torroq, zero aybdorga oid koʻplab belgilar jinoyatdan tashqarida qoladi.

Ijtimoiy xavflilik darajasiga koʻra uch turga boʻlinadi:

- asosiy (oddiy);
- yengillashtiruvchi (imtiyozli);
- ogʻirlashtiruvchi (kvalifikatsiya qilingan).

Asosiy jinoyat tarkibi - bu shunday jinoyat tarkibiki, uning belgilari shunday jinoyat yoki jinoyatlar guruhidagi barcha jinoyatlar uchun xosdir (masalan, Jinoyat kodeksi 97-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan jinoyat tarkibi). Oddiy tarkibli jinoyatlarda sodir etilayotgan jinoyatning har biri uchun xarakterli belgilar koʻrsatilmay, jinoyatning nomi aytiladi, xolos.

Tavsiflanish usuliga qarab ikki turga boʻlinadi:

- oddiy;
- murakkab.

Oddiy tarkibli jinoyat - bir ob'ekt, bir qilmish,bir oqibat va bir ayb shakliga ega jinoyat tarkibidir (masalan, Jinoyat kodeksi 97-modda 1-qismi)
Jinoyat ijtimoiy xavfli qilmish sifatida jinoyatchining u yoki bu qasdi (jinoiy maqsadning paydo bo'lishidan boshlab, toki uni to'liq amalga oshirish va jinoiy maqsadga erishgunga qadar bo'lgan davr) muayyan vaqt oralig'ida amalga

oshiriladigan harakat (harakatsizlik) sifatida tushuniladi. Jinoyatning tamom boʻlganligini aniqlash sodir etilgan jinoyat tarkibiga bogʻliq boʻladi.Shu sababli, qonun chiqaruvchi jinoyat sodir etish jarayonini shartli ravishda muayyan bosqichlarga boʻlib,ularni tamom boʻlgan va tamom boʻlmagan jinoyatlarga birlashtiradi.

Ob'ektiv tomonning xarakterlovchi uchinchi belgi jinoyatning shaxsiga bogʻliq boʻlmagan holatga koʻra, tugallanmay qolishidir. Jinoyatning tamom boʻlishiga toʻsqinlik qilgan turli xil holatlarni bir narsa birlashtiradi, ularning har biri jinoyatchining xohishiga bogʻliq boʻlmagan holatlarga koʻra yuzaga keladi. Aynan shu belgi suiqasdning yuqorida koʻrsatilgan ob'ektiv belgilarini birlashtirib, uni jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytishdan farqlash imkonini beradi.

Qonun chiqaruvchi ayni holda jinoiy qilmish aybdor jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytgani (Jinoyat kodeksi 26-moddasiga berilgan sharhga qarang) tufayli emas, balki aybdorga bogʻliq boʻlmagan ob'ektiv sabablarga koʻra oxiriga yetmay qolishini maxsus ta'kidlab oʻtadi. Shu sababli, jinoyat sodir etishga suiqasd qilish jinoiy javobgarlikka sabab boʻlmaydi.

Bunday holatlar qatoriga, misol uchun, begona shaxslarning aralashishini, tabiat kuchlari, turli mexanizmlarning ta'sirini, ishning haqiqiy holatlarida (jinoyat ob'ekti, vositalari, harakat usullarida) xatoga yoʻl qoʻyilishi va boshqalarni kiritish mumkin.

Jinoyat sodir etishga qasd qilish faqat jinoyat tarkibi boʻlishi uchun zarur barcha unsurlardan faqat bittasi — jinoiy harakat oqibati boʻlmagan holdagina mavjud boʻladi. Shu bilan birga, jinoyat sodir etishga suiqasd qilishni tavsiflovchi yana bir mezonni ham qayd etib oʻtish kerak.

Jinoyat sodir etishga suiqasd qilishning sub'ektiv tomoni faqat to'g'ri qasdda ifodalanadi. Aybdor jinoyat sodir etishga suiqasd qilishda muayyan ijtimoiy xavfli qilmish sodir etayotganini anglaydi va jinoyatni mantiqiy yakuniga etkazish, zarur jinoiy natijaga erishishni xohlaydi. Jinoyatning ob'ektiv tomonini

yakunlamaganini, u hali moʻljallagan harakatlarining barchasini bajarmaganini, koʻzlagan maqsadiga hali erishmaganini shaxs anglaydi.

Ana shu sub'ektiv mezonlarga koʻra, jinoyat sodir etishga qasd qilish:

- tamom bo'lgan suiqasd;
- tamom bo'lmagan suiqasd;
- "yaroqsiz" ob'ektga nisbatan.

Tamom boʻlgan suiqasdda jinoiy maqsadga erishish uchun aybdor oʻziga bogʻliq boʻlgan barcha harakatlarni qiladi, ammo uning oʻziga bogʻliq boʻlmagan sabablarga koʻra jinoyat oxiriga yetkazilmaydi.Tamom boʻlgan suiqasdning muhim xususiyati shundan iboratki, shaxs amalga oshirishni moʻljallagan barcha harakatlarni sodir etadi, ammo jinoiy natijaning in'ikosi izchil harakatlar doirasidan chetda qoladi.Aybdor erishishga intilgan haqiqiy oqibat mavjud boʻlmaydi.Misol uchun, sub'ekt oʻldirish maqsadida jabrlanuvchiga zahar berdi,lekin ayrim sabablarga koʻra jabrlanuvchi zaharni iste'mol qilmadi.

Qasddan odam oʻldirish (JK 97-m.) Qasddan odam oʻldirish deganda, huquqqa xilof ravishda, qasddan boshqa shaxsni hayotidan mahrum qilish tushuniladi. Odam oʻldirish jinoyatining jinoiy-huquqiy xususiyatini baholashda «huquqqa xiloflik» zaruriy belgi hisoblanadi. Mazkur belgi huquq doirasida sodir etilgan odam oʻldirishni qasddan odam oʻldirishdan farqlashga imkon beradi. Shaxsni qasddan odam oʻldirganlikda ayblash uchun, odam oʻlimi kelib chiqqanligining oʻzi yetarli hisoblanmaydi. Uning uchun albatta shaxs hayotini muhofaza qiluvchi ijtimoiy munosabatlarning buzilganligini aniqlash kerak. Shu nuqtai nazardan qasddan odam oʻldirish jinoyatining bevosita obʻektini boshqa shaxs hayotini muhofaza qiluvchi ijtimoiy munosabatlar tashkil etadi. Qasddan odam oʻldirish jinoyati moddiy tarkiblidir. Shu sababli mazkur jinoyatni tugallangan deb e'tirof etish uchun boshqa shaxs hayotidan mahrum etilishi tariqasidagi oqibat kelib chiqishi talab etiladi. Agar ijtimoiy xavfli qilmish natijasida shaxsga bogʻliq boʻlmagan sabablarga koʻra odam oʻlimi roʻy bermasa, qilmish qasddan odam oʻldirish jinoyatiga suiqasd qilish deb kvalifikatsiya qilinadi. Qasddan odam

oʻldirish jinoyati ob'ektiv tomonining zaruriy belgisi qilmish va jinoiy oqibat oʻrtasida sababiy bogʻlanishning mavjudligi hisoblanadi. Qasddan odam oʻldirish jinoyatining sub'ektiv tomoni aybning qasd shaklida sodir etiladi va u ham toʻgʻri, ham egri qasdda ifodalanishi mumkin.¹

Komila o`zining ichkilikboz eridan qutulish maqsadida uni o`ldirishga tayyorgarlik ko`radi,erini o`ldirish uchun zaharli kotletlardan jinoyat quroli sifatida foydalanadi.Jinoyat qilishga undagan sabab erining ichkilikbozligi bo`ladi.Lekin afsuski Komilaning suiqasdi ayrim sabablarga ko`ra amalga oshmay qoldi (Jinoyatchi jinoiy oqibat yuz berishini xohlamagan holda jinoyatga tayyorgarlik koʻrishi yoki suiqasd qilishi mumkin emas. Sub'ektga bogʻliq bo'lmagan holatlarga ko'ra, jinoiy natijaning mavjud emasligi tamom bo'lgan va tamom bo'lmagan jinoyat o'rtasidagi chegara hisoblanadi. Jinoyatga tayyorgarlik koʻrish va suiqasd qilish har qanday jinoiy oqibatning yuz berishini istisno etadi. Aynan jinoiy oqibatning yuz bermaganligi tamom boʻlgan va tamom boʻlmagan jinoyatlar o'rtasidagi farqni belgilab beradi.²) Jinoiy oqibatlar sub'ektga bog'liq bo'lmagan holatlarga ko'ra kelib chiqmagan holda jinoyat sodir etishga qasd qilish mavjud bo'ladi.Komila jinoiy natijaga erishish uchun lozim deb topgan barcha ishlarni qilgan, ammo koʻzlangan oqibat kelib chiqmagan – zaharli kotletlarni eri do`stinikida ovqatlanib kelganligi uchun yemagan va ushbu suiqasd jinoyat takibining zaruriy belgisi jinoiy oqibat ro'y bermaganligi sababli ahamiyatga ega bo'ladi va moddiy tarkibli jinoyat deb baholanad

_

¹ Jinoyat kodeksi Maxsus qism Sh.T.Ikramov

² Jinoyat huquqi M.H.Rustamboyev

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytamanki Komila o`z erini o`ldirishga uringani uchun Jinoyat Kodeksining

25-modda. Jinoyatga tayyorgarlik koʻrish va jinoyat sodir etishga suiqasd qilish

Shaxsning qasddan qilinadigan jinoyatni sodir etish yoki yashirish uchun shart-sharoit yaratuvchi qilmishi oʻziga bogʻliq boʻlmagan holatlarga koʻra sodir etilishi boshlangunga qadar toʻxtatilgan boʻlsa, bunday qilmish jinoyatga tayyorgarlik koʻrish deb topiladi.

Qasddan sodir etiladigan jinoyat boshlanib, shaxsga bogʻliq boʻlmagan holatlarga koʻra oxiriga yetkazilmagan boʻlsa, jinoyat sodir etishga suiqasd deb topiladi.

97-modda. Qasddan odam o'ldirish

Qasddan odam o'ldirish —

oʻn yildan oʻn besh yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi. Jinoyat Kodeksi 25,97-modda³ 1-qism bilan javobgarlikka tortiladi.Sababi u oʻz erini ichkilikbozligi uchun oʻldirmoqchi boʻladi lekin ayrim sabablarga koʻra uning suiqasdi oxiriga yetmadi va tamom boʻlgan suiqasd sifatida baholandi.

Uning advokati Komila Jinoyat Kodeksining 26-moddasiga ko`ra jinoiy javobgarlikka tortilmasligi kerak chunki Komila eriga kotletlarni yeyishga majburlamagan deydi.Lekin Jinoyat Kodeksining 26-moddasini sharhlaydigan bo`lsak:

Muayyan hollarda jinoyat sodir etishni boshlagan va uni tamomlash uchun barcha zarur imkoniyatlarga ega boʻlgan shaxs uni sodir etishdan qaytadigan boʻlsa,bu jinoyat huquqida jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish deb topiladi.

Jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish — ijtimoiy xavfli, qonunga hilof va aybli qilmishni sodir etishdan oʻzini tiygan va (yoki) muayyan jinoiy oqibatlar kelib chiqishining oldini olgan shaxs hulq-atvorining qonuniy harakatidir.Shaxs boshlagan jinoiy faoliyatni (jinoyatga tayyorgarlik koʻrish va jinoyat sodir etishga

.

³ O`zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi 25,97-modda

qasd qilishni) oxiriga yetkazish mumkinligini anglagan holda ixtiyoriy va uzil-kesil toʻxtatishi jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish deb topiladi.Jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytishning asosiy huquqiy oqibati — uning jinoiy javobgarlikni istisno qilishi.Misol uchun Komila erini zaharlash uchun zahar qoʻshilgan kotlet tayyorladi va kechki ovqat vaqtida kotletni eriga berdi eri kotletni olib yemoqchi boʻlganida Komila erining qoʻlidagi kotletni tortib olib qoʻyib uni chiqindiga tashlab yubordi manashu holat jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish deb topiladi. Jinoyat Kodeksining 97-moddani sharhlaydigan boʻlsak:

Qasddan odam oʻldirish jinoyatini sodir etayotganda aybdor jabrlanuvchini hayotdan mahrum etish istagida harakat qiladi,qilmishining ijtimoiy xavfli oqibatlariga koʻzi yetadi,oʻlim yuz berishini xohlaydi (toʻgʻri qasd) yoki bunga ongli ravishda yoʻl qoʻyadi (egri qasd).Jinoyatga toʻgʻri huquqiy baho berishda toʻgʻri va egri qasdni bir biridan farqlash muhim amaliy ahamiyatga ega,chunki qasddan odam oʻldirishga suiqasd qilish faqat toʻgʻri qasd bilan sodir etiladi.Toʻgʻri qasdda aybdor oʻz qilmishining ijtimoiy xavfli xususiyatini anglagan, jabrlanuvchining oʻlimiga koʻzi yetgan va uning oʻlimini istagan boʻladi, biroq oʻlim aybdorga bogʻliq boʻlmagan holatlarga koʻra (jabrdiydaning faol qarshiligi, boshqa shaxslarning aralashuvi, jabrlanuvchiga oʻz vaqtida tibbiy yordam koʻrsatilganligi tufayli va h. k.) yuz bermaydi.

Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining «Qasddan odam oʻldirishga oid ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida»gi⁴ 2004 yil 24 sentyabr 13-sonli qarori Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari toʻplami.Qasddan odam oʻldirish jinoyatini sodir etayotganda aybdorning qasdi egri qasd hisoblanishida u jabrlanuvchini hayotdan mahrum etish qasdi bilan harakat qiladi, qilmishining ijtimoiy xavfli oqibatlariga koʻzi yetadi, biroq, bunga ongli ravishda yoʻl qoʻyadi. Ongli ravishda yoʻl qoʻyish — aybdor oʻzining qilmishi natijasida jabrlanuvchining oʻlimi kelib chiqishi mumkinligini qabul qilishga tayyor ekanligini anglatadi deb yozilgan shulardan kelib chiqib xulosa qiladigan boʻlsak Komila Jinoyat

⁴ Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining «Qasddan odam oʻldirishga oid ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida»gi⁴ 2004 yil 24 sentyabr 13-sonli qarori

Kodeksining 25,97-modda 1-qismi bilan kvalifikasiya qilinib javobgarlikka tortiladi

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.O`zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenum qarori
- 2.O`zbekiston Respublikasining Jinoyat Kodeksi
- 3.Jinoyat huquqi kitobi M.H.Rustamboyev 2006 yil
- 4.Jinoyat huquqi kursi M.H.Rustamboyev
- 5.Jinoyat huquqi maxsus qism SH.T.Ikramov
- 6.www.lex.uz